

RASİH'İN OKÇULUKLA İLGİLİ BİR MANZUMESİ

Abdullah BULUT*

Divan şiirinde muhtelif konulardaki edebî, dinî ve tasavvufî değerlendirmelerin yanında her konunun kendi sahasındaki kelime ve tabirleriyle meydana gelmiş çeşitli manzumeler de vardır.

Bu yazımızda bu türden bir konuyla, 19. yüzyıl şairlerinden Rasih İbrahim Enderuni'nin (ö1.1837) okçuluk deyim ve terimleriyle ilgili bir manzumesini ele alacağız. Manzumeye geçmeden önce okçulukla ilgili bir kaç söz söylemek faydalı olacaktır.

Ok, ateşli silâhların icadından evvel bütün insanlar tarafından kullanılmış bir silâhtır. Okun faziletine dair Kur'an'da muhtelif ayetler mevcut olduğu gibi birçok hadis de vardır.¹ Araplar Orta Çağda okçulukta pek ileri giderek ok ve yaya müteallik sanatlı aletler icat etmişlerdir.² Ok Türklerin de pek eski zamanlardan beri kullandıkları bir silâhtır. Okun Türk icadı olduğu görüşünü savunanlar da vardır.³

Okun silâh olarak kullanılmasından vazgeçildikten sonra da, okçuluk bir spor faaliyeti olarak devam etmiş, padişahlar arasında bile *kemankeş* tabir edilen okçular yetişmiştir. İstanbul'un fethinden sonra Kasımpaşa ile Darülaceze arasındaki Okmeydanı olarak bilinen yüksek tepe okçuluğa tahsis edilmiştir. Zamanla tesis edilen vakıflarla burası bir okçular tekkesi hâlini almıştır.⁴

Divan şiirinde sevgiliye ait bir çok unsur oka ve yaya benzetilir. Sevgilinin kirpiği ve gamzesi ok özelliği gösterir. Âşık bunlar karşısında bir hedefdir. Ok, âşığın sinesine, dolayısıyla gönlüne saplanır. Bu âşık için sevgiliden gelen bir armağandır. O, sevgilinin bakışlarından gelen oklardan hoşnuttur. Yaralarının iyileşmesini istemez. Sevgilinin kaşları da bunu tamamlayan bir unsur olarak yaya benzetilir. Sevgili ok ve yayla mücehhez usta bir okçudur. Şairler bu terimleri kullanırken bunları birer mazmun olarak ele almışlar, çeşitli sanatlarla (tevriye, tenasüb, iham vb.) birlikte kullanmışlardır.

* Kafkas Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

¹ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, c.II, s. 717.

² M.Zeki Pakalın, a.g.e. c.II, s.717.

³ M.Zeki Pakalın, a.g.e. C.II, s. 717, M.Turhan Tan, Türkün Asil Bir Spor Olan Okçuluğun Tarihi, Cumhuriyet, 15 Mart 1937.

⁴ Geniş bilgi için bkz. M. Zeki Pakalın, a.g.e. c.II, s. 723-724.